

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuizenonderzoek

VLR Wagnerplein Tilburg

In het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	B.J.A. Backx
In opdracht van	Haskoning DHV 's-Hertogenbosch
Naam opdrachtgever	G. de Rooij
Rapportnummer	RA12198-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	21 september 2012
Aantal pagina's	32
Collegiale toets	V. van der Spek
Wijze van citeren	Backx, B.J.A. , 2012. Vleermuizenonderzoek VLR Wagnerplein Tilburg. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA12198-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Volledigheid inventarisatie.....	9
3 Omschrijving plangebied.....	11
4 Resultaten.....	12
4.1 Per soort.....	12
Gewone dwergvleermuis.....	12
Laatvlieger.....	12
4.2 Per functie.....	13
Foerageergebied.....	13
Vliegroutes.....	13
Vaste rust- en of verblijfplaatsen.....	13
5 Ingreep.....	15
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	17
6.1 Effecten.....	17
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	17
7 Conclusies en aanbevelingen.....	19
7.1 Conclusies.....	19
7.2 Aanbevelingen.....	20
8 Geraadpleegde literatuur.....	21
8.1 Literatuur.....	21
8.2 Geraadpleegde websites.....	21
Bijlage 1 Verspreidingskaarten.....	23
Bijlage 2 Flora- en faunawet.....	25
A. Verbodsbepalingen.....	25
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	25
C. Gedragcodes.....	27
Bijlage 3 Definities.....	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens het Wagnerplein in Tilburg te herinrichten. Daarvoor dienen enkele gebouwen gesloopt te worden.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht vóór de ingreep onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenomen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Royal Haskoning blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van Royal Haskoning onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep (mogelijk) tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep, gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen, getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Tenslotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 13 juni, 6 juli, 20 augustus en 3 september 2012 is het plangebied Wagnerplein Tilburg geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1: Datum, tijdstip en weersomstandigheden waarop de inventarisatie uitgevoerd is.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
12 juni	Avond	Batdetector	B.J.A. Backx & T.P. Molenaar	11 °C, licht bewolkt, geen neerslag, 2Bft
6 juli	Ochtend	Batdetector	T.P. Molenaar & M. van der Hout	19 °C, geheel bewolkt, geen neerslag, 0 Bft
20 augustus	Avond	Batdetector	B.J.A. Backx & V. van der Spek	22 °C, geheel bewolkt, geen neerslag, 0 Bft
3 september	Avond	Batdetector	B.J.A. Backx & V. van der Spek	14 °C, helder, geen neerslag, 0 Bft

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is op basis van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opname apparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuis-onderzoek is volgens het vleermuisprotocol van de Gegevens Autoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten, dat soorten en functies die niet waargenomen zijn, op een ander

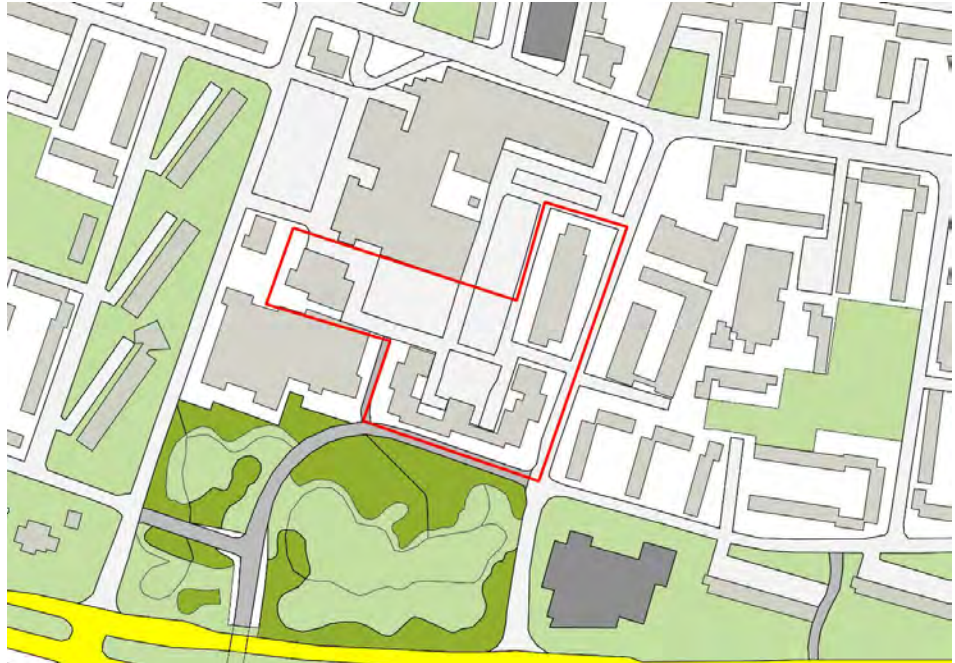

tijdstip ook niet aanwezig kunnen zijn. Dit is echter acceptabel gezien de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan het Wagnerplein in Tilburg, in de provincie Noord-Brabant. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied Wagnerplein met in rood de begrenzing ervan aangegeven. Bron ondergrond: © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- voedselrijk intensief beheerd grasland (gazon);
- aangeplante siervegetatie;
- gebouwen met platte daken en spouwmuren;
- enkele gebouwen met platte daken, houten betimmering en spouwmuren;
- dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm);
- dikke bomen, zonder holtes (diameter borsthoogte > 25 cm);
- verharding (voetpaden, fietspaden en parkeerterrein).

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied twee soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*
- Laatvlieger – *Eptesicus serotinus*

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1.

4.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is gedurende alle bezoeken waargenomen. In grote delen van het plangebied zijn foeragerende dieren waargenomen. De parkeerplaats wordt weinig gebruikt door foeragerende dieren, waarschijnlijk door het lage voedselaanbod (de aanwezige platanen en verharding trekken weinig insecten aan). De foeragerende dieren zijn in hoge aantallen waargenomen, maar niet hoger dan te verwachten valt in een plangebied grenzend aan een donker stadspark. Het plangebied vormt op zichzelf geen essentieel foerageergebied voor de lokale populatie gewone dwergvleermuizen.

Op 12 juni en 6 juli zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen die uitvlogen vanuit de beide flatgebouwen. Aan de zuidzijde van de flat die grenst aan het stadspark zijn op de avond van 12 juni elf uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen en is zwermgedrag van drie gewone dwergvleermuizen waargenomen. Aan de westzijde van de noordelijk gelegen flat zijn gedurende de ochtend van 6 juli 15 invliegende dieren waargenomen. Daarnaast zijn een viertal zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen waargenomen, verdeeld over beide flats.

Gedurende de onderzoeksronden op 20 augustus en 3 september zijn zeer regelmatig roepende gewone dwergvleermuizen in het plangebied gehoord. Dit duidt op de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. De dieren die riepen concentreerden zich rond beide flatgebouwen. Daarnaast is aan de westzijde van de noordelijk gelegen flat tijdens beide bezoeken zwermgedrag van tenminste twintig gewone dwergvleermuizen waargenomen, wat duidt op de aanwezigheid van een grote winterverblijfplaats.

In het voormalige bibliotheekgebouw zijn geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Laatvlieger

De laatvlieger werd eenmaal tijdens het bezoek op 12 juni waargenomen. De soort gebruikt het plangebied in lage dichtheden als foerageergebied. In gebouwen in de omgeving van het plangebied zullen verblijfplaatsen aanwezig zijn, maar niet in de

gebouwen binnen het plangebied zelf.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Verspreid door het plangebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Daarnaast is eenmaal een foeragerende laatvlieger in het plangebied waargenomen. Op grond van omvang van het plangebied en het aantal foeragerende dieren kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor gewone dwergvleermuis of laatvlieger is.

Vliegroutes

De aanwezige lijnvormige elementen werden niet als vliegroute gebruikt. Essentiële vliegroutes zijn dan ook niet aanwezig in het plangebied.

Vaste rust- en of verblijfplaatsen

In de zomermaanden werden vier zomerverblijfplaatsen van enkele gewone dwergvleermuizen aangetroffen, waarvan één in de noordelijk gelegen flat en drie in het zuidelijk gelegen flatgebouw. Het gaat waarschijnlijk om verblijfplaatsen van enkele mannetjes, of mogelijk enkele niet voortplantende vrouwtjes.

Daarnaast is in beide flatgebouwen een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. In het noordelijke flatgebouw is deze gelegen aan de oostzijde van het gebouw. In het zuidelijk gelegen flatgebouw bevindt de kraamverblijfplaats zich aan de zuidkant, waarbij een groot gedeelte van de uitvliegende dieren direct het aangrenzende park invliegt.

In het voormalige bibliotheekgebouw zijn geen zomer- of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.

Tijdens de paarperiode (augustus-september) werden op elf verschillende locaties roepende dieren waargenomen. Gewone dwergvleermuizen roepen al vliegend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen, is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Voor een van de roepende mannetjes is het wel gelukt de exacte locatie te lokaliseren. Deze paarverblijfplaats bevond zich aan de westelijke zijde van het noordelijk gelegen flatgebouw.

5 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens het Wagnerplein in Tilburg te herinrichten. Ingrepen die daartoe in het plangebied moeten plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- sloop huidige bebouwing;
- verwijderen van (een deel van) de vegetatie;
- nieuwbouw.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen, onderhoudende ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

In het plangebied zijn meerdere zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Bij sloop van de bestaande bebouwing worden deze verblijfplaatsen verwijderd.

Gedurende het onderzoek werden er geen vliegroutes of essentiële foerageergebieden waargenomen. Essentiële vliegroutes of foerageergebieden zijn vermoedelijk niet in het plangebied aanwezig.

Indien de nieuwbouw geschikt gemaakt wordt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen, ontstaat een nieuwe situatie die voor de aanwezige vleermuizen waarschijnlijk dezelfde waarde heeft als de huidige situatie.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen.

De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op de lokaal aanwezige populatie, maar omdat voor de betreffende soort (gewone dwergvleermuis) het een gering aantal dieren betreft, zal de ingreep geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren. Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt namelijk onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom een mitigatieplan opgesteld te worden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Het plangebied fungeert voor de twee waargenomen soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) als foerageergebied. Op grond van het kleine oppervlakte van het plangebied, de aanwezigheid van zeer geschikt foerageergebied in de directe omgeving (het donkere park ten zuiden van het plangebied) en het aantal foeragerende dieren wordt verwacht dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat geen essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig zijn.
- Er zijn geen verblijfplaatsen waargenomen in de bomen of het voormalige bibliotheekgebouw.
- In beide flatgebouwen zijn zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen aangetroffen. De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen geeft aan dat beide flatgebouwen waarschijnlijk door enkele individuen ook in gebruik zijn als winterverblijfplaats.
- In het noordelijk gelegen flatgebouw is een winterverblijfplaats van tenminste 20-30 gewone dwergvleermuizen aanwezig. Deze verblijfplaats is mogelijk in gebruik door grotere aantallen dieren. Dit is echter met de huidige onderzoeksmethoden niet exact vast te stellen.
- De voorgenomen ingreep heeft geen negatief effect op vaste vliegroutes of essentieel foerageergebied van vleermuizen.
- Bij sloop van de flatgebouwen worden vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vernietigd. Met het uitvoeren van deze werkzaamheden wordt de Flora- en faunawet overtreden.
- De overige werkzaamheden die vallen onder de ingreep (kappen van een aantal bomen en het slopen van het voormalige bibliotheekgebouw) kunnen ten aanzien vleermuizen uitgevoerd worden zonder overtreding van de Flora- en faunawet.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

7.2 Aanbevelingen

Om te voorkomen dat bij de ingreep de Flora- en faunawet overtreden wordt is het noodzakelijk mitigerende maatregelen te nemen. Deze maatregelen zijn erop gericht de functionaliteit van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis te behouden. Daarnaast zijn deze maatregelen erop gericht om negatieve effecten op de gewone dwergvleermuizen zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te verzachten. De maatregelen uit het mitigatieplan dienen ervoor te zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis gewaarborgd blijft.

Wanneer bij het opstellen van het mitigatieplan twijfel bestaat over de mogelijkheid met mitigatie alle negatieve effecten op beschermde soorten volledig te voorkomen is het raadzaam om een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. Op deze manier worden de maatregelen uit het mitigatieplan getoets door het Bevoegd Gezag voordat de ingreep plaatsvindt. Wanneer de uitvoer van de voorgenomen ingreep in zicht komt dient voorafgaand een werkprotocol opgesteld te worden door een deskundige op het gebied van vleermuizen samen met de aannemer. In het werkprotocol staat omschreven op welke moment bepaalde werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en op welke wijze deze aangepast dienen te worden om te voldoen aan de richtlijnen uit het mitigatieplan en de positieve afwijzing dan wel ontheffing van het Bevoegd Gezag. Een van de standaard eisen uit het mitigatieplan zal zijn dat ecologische begeleiding van de werkzaamheden plaats moet vinden door een deskundige op het gebied van vleermuizen.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., Helversen O. von, & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Trion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (21-09-2012)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (21-09-2012)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica, 8(2): 391-401, 2006.

8.2 Geraadpleegde websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

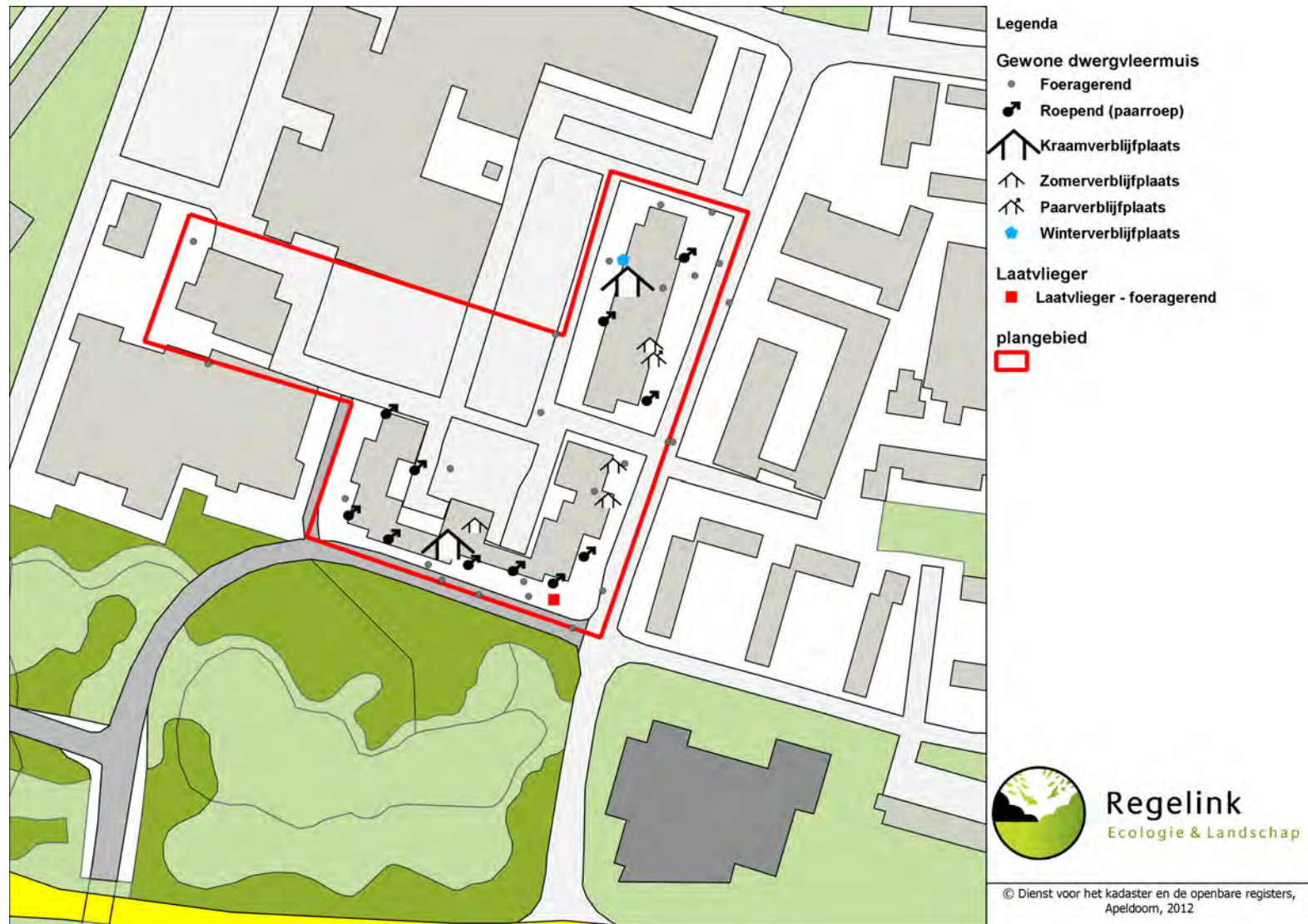
www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Verspreidingskaarten

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen

standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 3 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is, en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatief effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opgevangent.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), de functie niet paraplplaats is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag) en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) een of meerdere vleermuizen verblijven (overdag), maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

